

STORTINGET

Representantforslag 301 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland og Guri Melby

Dokument 8:301 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland og Guri Melby om å avvise innstramminger i regulering av snus

Til Stortinget

Bakgrunn

Regjeringen har i høringsnotat av 17. desember 2025 foreslått å gjøre endringer i tobakksskadeloven og forskrift om innhold i og merking og utforming av tobakksvarer mv., deriblant å innføre en øvre grense på 12 milligram nikotin per gram snus. Dette vil innebære at 209 forskjellige snustyper forsvinner fra markedet. Ifølge bransjeaktører vil over halvparten av alle snusprodukter bli ulovlige, og for helhvitt snus gjelder dette opptil 73 prosent av markedet.

Forslagsstillerne mener at et slikt tiltak representerer en lite treffsikker og potensielt kontraproduktiv regulering av nikotinmarkedet. Tiltaket må vurderes opp mot mål og prinsipper i norsk folkehelsepolitikk, herunder reduksjon av ikke-smittsomme sykdommer (NCD), sosial ulikhet i helse spørsmål og samlet tobakksrelatert sykdomsbyrde.

Norge har forpliktet seg til 30 prosent reduksjon i tobakksbruk, og en betydelig reduksjon i NCD-relatert dødelighet innen 2030.

Forslagsstillerne mener at disse målene best nås gjennom en reduksjon i røyking (som innebærer den høyeste risikoen), overganger til mindre skadelige nikotinprodukter og en målrettet forebygging blant unge. Et

generelt forbud mot sterksnus kan virke mot sin hensikt.

Ifølge Folkehelseinstituttet har snusbruken økt, særlig blant unge, mens andelen blant både voksne og unge som røyker daglig, har blitt kraftig redusert. Dette må sees i sammenheng, da snus er det desidert mest effektive virkemiddelet for å øke sannsynligheten for å slutte å røyke. Likevel er sporadisk røyking på vei opp igjen. Dette skjer samtidig som tobakksavgiften på produkter som snus er økt fra og med 1. januar i 2026, på samme måte som for langt mer skadelige tobakksprodukter.

Forslagsstillerne legger til grunn at regulering av nikotinprodukter må bygge på prinsippet om skadereduksjon. Det innebærer at mindre helseskadelige alternativer til røyking ikke bør reguleres på en måte som gjør dem mindre tilgjengelige eller mindre attraktive sammenlignet med sigaretter, og som vanskeliggjør avvenning fra mer skadelige nikotinprodukter.

Nikotinregulering i et skadebegrensningsperspektiv

Det er bred vitenskapelig konsensus om at forbrenningsbasert tobakk, særlig sigaretter, utgjør den klart største helserisikoen blant tobakksprodukter. Snus er ikke risikofritt, men innebærer vesentlig lavere helserisiko enn røyking.

Forslagsstillerne mener at en politikk som reduserer tilgangen til røykfrie tobakksprodukter, drastisk kan svekke den skadebegrensende effekten og trenden med stadig færre faste røykere som man har fått i Norge i dag. I Sverige, hvor snus er mer tilgjengelig enn i Norge, har man en mindre andel røykere enn i Norge, Europas la-

veste andel røykere og blant de laveste nivåene av røyke-relatert dødelighet.

Utsiktede konsekvenser av forbud og sterke innstramminger

Historisk og internasjonal erfaring tilsier at sterke restriksjoner på etterspurte rusmidler ofte gir utsiktede effekter, deriblant økt grensehandel og privatimport og fremvekst av et uregulert svart marked. Dette kan igjen medføre redusert produktkontroll og økt substitusjon til mer skadelige produkter enn snus.

Dette er særlig relevant i Norge, som allerede har høye særavgifter på og betydelig grensehandel med tobakksprodukter.

Forslagsstillerne viser til at regjeringen selv fremhever behovet for å bekjempe ulovlig innførsel av tobakksvarer. Det fremstår inkonsistent å samtidig innføre tiltak som kan øke insentivene for slik virksomhet.

Sosiale forskjeller og målrettede tiltak

Det er godt dokumentert at nikotin kan ha negative effekter og øker risikoen for avhengighet. Problemet, slik forslagsstillerne ser det, er rekrutteringen til nikotinbruk, ikke nikotinstyrke isolert sett. Et generelt produktforbud, slik regjeringen foreslår, rammer voksne brukere og tidligere røykere, samtidig som det kan bidra til økt grensehandel og et større svart marked. Tiltak bør i større grad målrettes mot tilgjengelighet, markedsføring og alderskontroll.

Regjeringen fremhever at tobakksbruk er sosialt skjevt fordelt. Røyking er særlig utbredt i grupper med lavere utdanning og inntekt.

Forslagsstillerne mener at snus kan fungere som et mindre skadelig alternativ i disse gruppene. En politikk som begrenser tilgangen til slike alternativer, kan derfor bidra til å opprettholde eller forsterke sosiale helseforskjeller.

Slike innstramminger vil også innebære en betydelig inngripen i folks frihet, noe som bør reduseres til et minimum. Når regjeringens forslag er å stramme inn på tobakksprodukter med lavest skadepotensial, både for brukeren og for andre i samfunnet, er ikke myndighetenes bevisbyrde god nok, særlig når innstrammningene innebærer risiko for overgang til mer helseskadelige produkter.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen ikke innføre en maksimumsgrense på nikotininnhold i snus.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å regulere kommersielt salg av tobakksfri snus som tiltak mot økt tobakksrøyking.

11. juni 2026

Grunde Almeland

Guri Melby

